

Projekt pregraduálního vzdělávání na PedF UK, č. projektu CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_038/0006965

KA 03 Zvyšování kompetencí VŠ učitelů pro poskytování popisné zpětné vazby studentům 11. června 2019

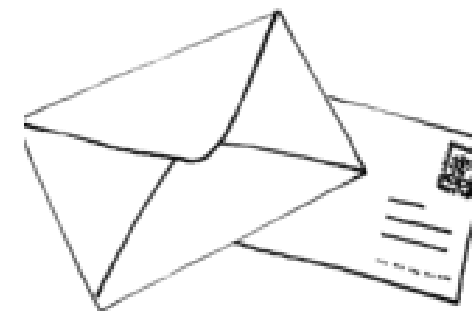
EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Reflexe domácího úkolu

Dopis sobě

Zadání pro Vás:

Oslovte se, naformulujte sami sobě dopis (ve vztahu k Vaší profesi):

- co se Vám nyní daří,
- na čem byste chtěli ve svém pracovním životě zapracovat,
- kde byste chtěli být za jeden rok touto dobou.

Dopis Vám za rok zašleme a budete moci posoudit, co vše se vám za ten rok podařilo.

Dopis si prosíme přineste na příští – poslední – setkání, abychom jej mohli uschovat.

Reflexe domácího úkolu

- Jak se Vám dopis psal?
- Co pro Vás bylo snadné?
- Co pro Vás bylo obtížné?
- Dokážete si představit využitelnost této či podobné techniky sebehodnocení ve Vaší praxi?

Která z těchto metod učení je nejspíše **nejvíce** **efektivní** pro učení žáků?

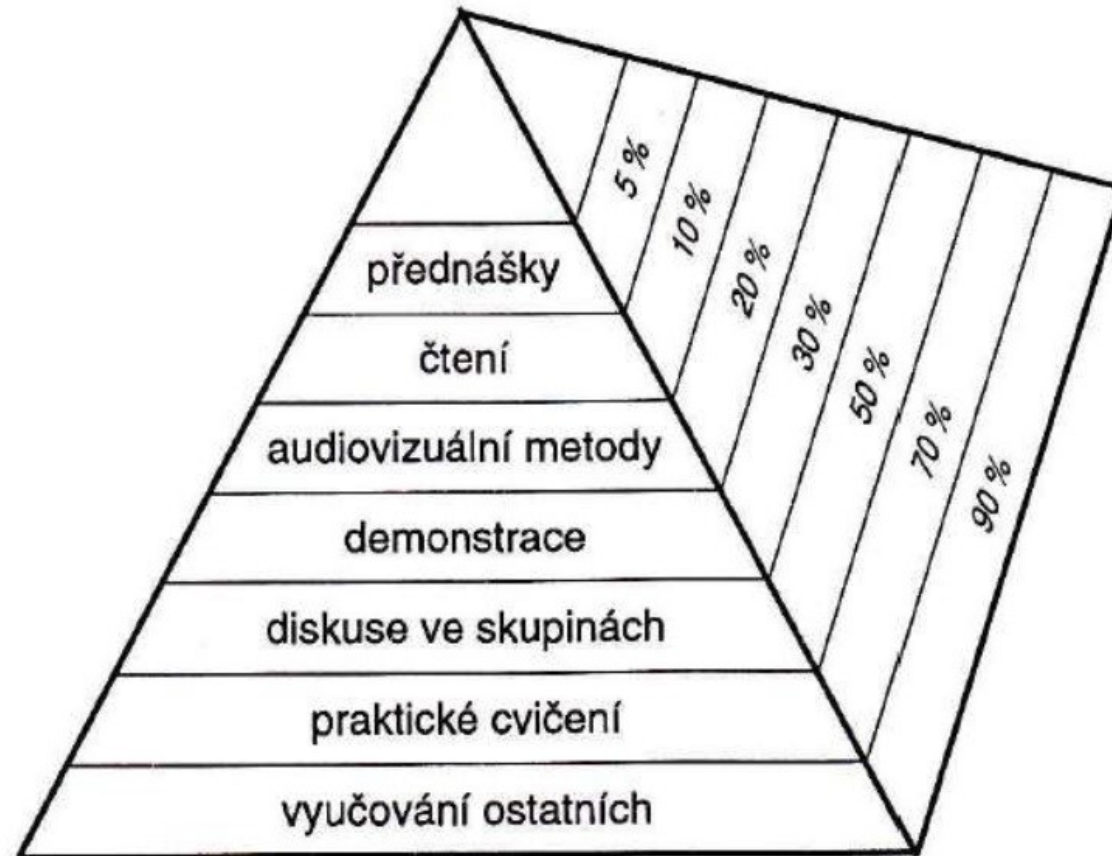
1. Audiovizuální metoda
2. Čtení
3. Demonstrace
4. Diskuze ve skupinách
5. Praktické cvičení
6. Přednáška
7. Vyučování ostatních

Proč se tato technika podle Vás nejvíce efektivní?

Pyramida učení

Zdroj: Pyramida učení dle Shapiroa (1992), in Kalhous, Obst, 2002, s. 308

Žák /student získává tím více informací a schopností, čím aktivněji je zapojen do procesu výuky.

Social interactions with peers, učení se s vrstevníky, práce v týmech, ... (Carless, 2018)

Vrstevnické/vzájemné
hodnocení –
vzájemné hodnocení mezi
spolužáky

Vzájemné / vrstevnické hodnocení (peer-assessment)

„Schopnost posuzovat výkon spolužáků kriticky a objektivně je dovednost, kterou by měli studenti vlastnit při vstupu do zaměstnání v jakékoliv profesi.“
(Kwan, Leung, 1996, p.211)

Nezbytná součást pregraduální zkušenosti.

Výzkumy v zahraničí k vrstevnickému hodnocení

Zaměření na otázku, zda jsou studenti schopni ohodnotit své práce adekvátním způsobem.

Z povahy spíše sumativní

(do jaké míry odpovídají známky a body S x U)

Peer assessment of oral presentations: effects of student gender, university affiliation and participation in the development of assessment criteria (Manchester Metropolitan University, University of Sussex, University of Newcastle, University of Manchester, VB)

Student peer assessment in HE: a meta-analysis comparing peer and teacher marks (Falchikov, Goldfinch, 2000)

Další výzkumy FH VŠ, např. Cartney, 2010; Falchikov, 2000; 2001; Hughes, 2011; Vickerman, 2009; Willey & Gardner, 2010; Yorke, 2005

Vzájemné učení a hodnocení

- Studenti jsou aktivně zapojeni do učení i hodnocení
- Studenti přebírají za své učení zodpovědnost.
- Bezpečnější je písemná zpětná vazba - poskytuje více času na rozmyšlenou, je zpravidla neveřejná, adresát se k ní může kdykoliv vrátit a poučit se z ní.
- **Pravidla pro poskytování ZV:** pozitivum – doporučení – (povzbuzení); popisujeme výkon; lépe se poskytuje ZV, pokud jsou stanovena kritéria
- Student se může hodnocení svého spolužáka **vzdát**, pokud nemá dostatek informací o jeho práci.

V čem spatřujete
pozitiva
vzájemného hodnocení?

Vrstevnické/vzájemné hodnocení: pozitiva

- Studenti mnohem lépe přijímají hodnocení od **referenční vrstevnické skupiny** spolužáků než od vyučujícího (Rakoušová, 2008; Black a kol., 2004).
- Je **řečeno jejich jazykem** (Clarke, 2002).
- Studenti se **zdokonalují v komunikaci a empatičnosti** – jakým způsobem posoudit projev, jak klást otázky, jak reagovat na tvrzení ostatních, jak aktivně naslouchat.
- **Je informačně bohaté:** student nezískává ZV jen od učitele, ale může získat ZV od všech spolužáků ve skupině (Topping, 2009)
- Zapojují se i studenti, kteří jsou za jiných okolností pasivní (Rakoušová, 2008)
- Vrstevník mě bude hodnotit: **Motivuje studenty k lepšímu výkonu** a vyvinutí většího úsilí (Mareš, 2013)
- Studenti se **učí z chyb ostatních**.

Jak nacvičovat vrstevnické/vzájemné hodnocení I: Anonymní práce

Na **anonymních pracích** (*I když nikdo neví, že se zrovna mluví o vašem komentáři, stejně se cítíte špatně, když ostatní říkají, že takový komentář je k ničemu*).

Na začátku můžeme studentům pomoci tzv. **startéry (úvodními formulacemi)**:

Líbil se mi způsob, jak jsi ...

Překvapilo mě, že ...

Nerozuměl/a jsem ...

Byl/a jsem trochu zmatená z ...

Pomohlo by mi, kdyby ...

Myslím si, že by bylo lepší, kdybys ...

Může být kontraproduktivní, pokud posiluje obavy **studentů** – **základ: bezpečné klima.**

Jak nacvičovat vrstevnické/vzájemné hodnocení II: „Egg Game“ (Beaman, 1998)

Možnost dělat chyby v přátelském prostředí, kde nejde o známky

- Problém: vytvořte nádobu na vajíčko, která může být shozena z dané výšky bez rozbití vejce.
- Před začátkem: domluvte se na kritériích, podle kterých se budete hodnotit, a vytvořte váhu k jednotlivým kritériím.

Studenti musí rozlišit proces a produkt.

Prezentace / Referáty studentů

1. Stanovit si kritéria (sdílení kritérií)
2. Vystoupení studenta
3. Sebehodnocení studenta
4. Hodnocení prezentace spolužáky
5. Shrnutí (příp. hodnocení vyučujícího)

Vrstevnické hodnocení v praxi

Když se řekne formativní hodnocení...

- Sestavte **plakát**, který:
 - objasní principy formativního hodnocení;
 - proč je dobré jeho metody a techniky využívat (jaký užitek z toho má vyučující a studenti)
 - ???
 -

Tvorba a prezentace plakátu

Čas na výrobu plakátu: 15 minut

Čas na prezentaci plakátu: 2 minuty

Sebehodnocení a vzájemné hodnocení prezentace plakátu na základě kritérií:

- 1 minuta na písemné sebehodnocení
- 1 minuta na vzájemné hodnocení skupiny (písemné)
- 2 minuty na zpětnou vazbu ústní

Kritéria pro vytvoření a prezentaci plakátu

Kritérium	Zvládli úplně	Zvládli částečně	Ještě nezvládli
Obsažené informace	Plakát obsahuje všechny podstatné informace	Plakát obsahuje všechny podstatné informace, ale příliš mnoho vedlejších detailů	Plakátu chybí podstatné informace, přináší především nedůležité detaily
Přehlednost, čitelnost	Na plakátu snadno najdeme všechny podstatné informace	Některé informace hledáme na plakátu s obtížemi	Důležité informace se na plakátu ztrácejí
Sladění slov a grafiky	Verbální a obrazová podoba plakátu se doplňuje, plakát působí vyváženě	Slova a obrazy se zdvojují, nebo jsou v rozporu	Plakát vyvolává dojem chaosu, nebo převažuje buď verbální, nebo obrazová podoba
Ústní prezentace a celkový projev	Téma je prezentováno srozumitelně, zajímavě, vlastními slovy	Téma je prezentováno srozumitelně, ale méně poutavě, s částečně čtenými informacemi	Téma je prezentováno chaoticky, podstatné informace jsou čteny z plakátu

Sebehodnocení práce ve skupině

Zakroužkujte, jak jste dle Vašeho názoru splnili tato kritéria pro spolupráci ve skupině

Kritérium	Stále	Často	Někdy	Výjimečně
Aktivně jsem se podílel/a na splnění úkolu skupiny.	Stále	Často	Někdy	Výjimečně
Diskutoval/a jsem ve skupině.	Stále	Často	Někdy	Výjimečně
Naslouchal/a jsem druhým.	Stále	Často	Někdy	Výjimečně
Nabízel/a jsem vlastní nápady.	Stále	Často	Někdy	Výjimečně
Přemýšlel/a jsem vážně o nápadech a názorech druhých.	Stále	Často	Někdy	Výjimečně
Kritizoval/a jsem nápady, nikoli jejich autory.	Stále	Často	Někdy	Výjimečně

Tabulka pro vzájemné hodnocení plakátu

Vyznačte křížkem úroveň zvládnutí daného kritéria

Kritérium	Zvládli úplně	Zvládli částečně	Ještě nezvládli
Obsažené informace			
Přehlednost, čitelnost			
Sladění slov a grafiky			
Ústní prezentace a celkový projev			

Proč zavádět FH?
Dopady formativního
hodnocení na učení
žáků/studentů

Pozitivní dopady na žáky a studenty

1. Žáci i studenti dosahují lepších výsledků

(Black & Wiliam, 1998a, 1998b, 2005; Bell & Cowie, 2001; Allal & Lopez, 2005; OECD, 2005; Hattie & Timperley, 2007; Brookhart, 2008; Fluckigerová a kol., 2010; Wiliam, 2010; uceleně Floréz & Sammons, 2013).

Prokázáno ve výzkumech na ZŠ: pravidelné FH výrazně zlepšuje výsledky žáků, zlepšuje se kvalita a rychlost učení. Rozdíl činí až 30 % (Black & William, 1998; Floréz & Sammons, 2013; Wiliam, 2011).

2. Zvláště účinné se ukazuje pro žáky/studenty s horšími studijními výsledky + se speciálními vzdělávacími potřebami.

3. **Žáci a studenti jsou zapojeni do procesu učení a hodnocení:** učí se přijímat za své učení zodpovědnost, oslabuje se role učitele jako autority, ale také jako toho, na koho lze svalit vinu v případě neúspěchu (např. Stiggins & Chappuis, 2008).

4. **Dochází k rozvoji jejich metakognitivních dovedností** (Floréz & Sammons, 2013); **kompetenci k učení** (např. OECD, 2005; Heritage, 2010; Looney, 2011; Marshal, 2011), ale také **kompetenci sociální a personální**.

Jaké změny v souvislosti se zaváděním FH pocítují studenti? (Carless, 2018)

Motivace

Vím, co a proč se učím.

Učení mě více baví.

Užitečná zpětná vazba je ta v průběhu semestru. Ne na konci semestru, kdy končí výuka – zpětnou vazbu od jednoho učitele k jednomu předmětu nemohu většinou využít pro další předměty/témata a další – odlišné – učitele. (Alica)

Objektivita: Znam kritéria – vím, co mám vědět, co bude vyučující hodnotit

Jaké dopady má zavádění FH na učitele?

Zlepšení výuky a hodnocení (FH neposkytuje zpětnou vazbu jen studentovi, ale také vyučujícímu).

Více se zaměřují na **proces učení**.

Používají **popisný jazyk** zpětné vazby.

Zapojují více žáky a studenty **do učení i hodnocení**

Povzbuzují žáky a studenty **—————>** **žáci a studenti si více důvěřují a jsou vnitřně motivováni k učení, ve skupině panuje lepší klima.**

Formativní hodnocení a fakulty připravující učitele (Volante a kol., in Clark, 2012, s. 34)

Fakulty připravující učitele nezařazují do svých studijních plánů samostatný předmět věnovaný školnímu hodnocení, raději ho zakomponují do oborových předmětů či didaktik,

ALE

Ne všichni VŠ odborníci na daný obor jsou experty na problematiku školního hodnocení, a proto bývá v oborových předmětech a didaktikách téma hodnocení zanedbáváno.

FH modelováno VŠ pedagogie může vést k uplatňování FH v praxi studentů / absolventů.

Tři účely hodnocení na VŠ, které se staly trendem v posledních letech (dle Vejvodová a Rohlíková, 2012)

1. informovat studenta, do jaké míry zvládl (zvládá) požadavky osnov, standardů, studijních plánů apod.;
2. informovat studenta, jak by měl dále pracovat a postupovat;
3. motivovat, povzbudit a podnítit studenta k další práci, posílit jeho sebedůvěru.

V souladu s FH:

Implementaci FH do VŠ výuky doporučuje např. britská Agentura pro zajišťování kvality vysokých škol (The Quality Assurance Agency for Higher Education), zahraniční výzkumy potvrzují, že školy se o téma zajímají, ale nevědí, jak si s ním na úrovni VŠ poradit.

Problémy s implementací FH do výuky VŠ

Předání osvědčení o absolvování vzdělávacího programu

Pokračování projektu
v příštím akademickém
roce

Zvyšování pedagogických kompetencí VŠ učitelů pro poskytování popisné zpětné vazby studentům

Koho se týká: **10** pedagogů PedF UK

Vzdělávání: během ak. roku **2018/2019**

Finanční podpora: 0,2 úvazku – 32 hodin (cca 9200 Kč/měs.) v akad. roce **2019/2020:** **září 2019 až květen 2020** za působení na katedrách jako metodici formativního hodnocení a poskytování zpětné vazby studentům

Realizační rámec (celkem 36 hodin)

Prezenční setkání: 20 hodin (6 x úterý, 14.00 – 16.30)

Samostudium v Moodle – 8 hodin

Samostatná reflektovaná praxe – 8 hodin

Administrativa:

Certifikát za absolvování kurzu

Prezenční listiny

Karta účastníka

Podpis DPČ

Výkaz práce (září – prosinec 2019; leden – květen 2020)

Vaše práce na pozici metodika formativního hodnocení (výzva, projektová žádost)

Budete fungovat na katedrách jako **metodici formativního hodnocení** a předávat své zkušenosti ostatním členům katedry s cílem zkvalitnit formativní hodnocení studentů v daném oboru.

Důraz je na poskytování popisné zpětné vazby (ZV) studentům: podat studentovi informace o tom, zda jeho dosavadní úsilí vede ke zvolenému cíli a poskytnout mu informace, které potřebuje pro svůj další pokrok.

Pokračování v příštím akademickém roce

- Dobrovolná setkávání v „Klubu metodiků formativního hodnocení“
- Setkání 3x za semestr (říjen, listopad, prosinec), sudá úterý, 90 minut
- Konkrétní datum a čas
- Témata, o která byste měli zájem

Závěrečná reflexe

Vyberte si 2 nedokončené věty, na které zformulujete svou odpověď písemně.

1 odpověď budete sdílet odpověď všem ve skupině.

Nejužitečnější věc, kterou si
odnáším...

Překvapilo mě ...

Rád/a bych se dozvěděl/a
více o ...

Nejsem si jistý/á ...